10. YIL

(8 Mayıs 2021 tarihinde 21. Yüzyıl İçin Planlama Grubunun 10. Yıl kutlama töreninde yapılan konuşmadır)

Prof. Dr. Bilsay KURUÇ

10. Yıl toplantımıza hoş geldiniz. Önce şunu vurgulamak isterim: Bu toplantı bir "başarı gösterisi" yapmak için düzenlenmedi. Hesap vermek için düzenliyoruz. Planlama Dostlarımıza, genişlediğini gördüğümüz bir çevre olan dostlarımıza, hesap verme sorumluluğumuz var.

Evet, çalışmalara 2011'de "sıfır"dan başlandığı için, dostlarımızın bizden esirgemedikleri bir takdir payı olabilir. Teşekkür ederiz. Ancak, işin esasını vurgulamalıyız. İşin esası, on yıl önce, 2011'de ülkenin 21. yüzyıldan ne kadar uzak olduğu idi. Bugün, 2021'de yine ülkenin 21. yüzyıldan ne kadar uzak olduğunu konuşma noktasındayız. "Konuşma noktasındayız" derken, eksik söylüyorum. Artık konuşma noktasında değil; çalışma noktasındayız. Bugünkü programı dostlarımızla paylaşırken öncelikle bunu vurgulamam gerekiyor.

"Ülke 21. yüzyıldan ne kadar uzak?" sorusunu hiç gözden uzak tutmayalım. Topluca düşünelim. Çalışarak düşünelim. Yaygınlaştıralım. Tezler geliştirelim. Bunlara somutluk kazandıralım.

Geçmiş on yılda bu söylediklerimi ne kadar yapabildik? Bunu Planlama Dostları değerlendirsinler.

Şunu biliyoruz: Planlama 20. yüzyılın aklıdır. Ancak, Türk toplumu uzun zamandır planlamayı unutmuştur. Bunu hesaba katalım. Daha doğrusu, toplumun uzun zamandır planlamadan yoksun bırakıldığını, bir bakıma gelecek için yön duygusunu kaybettiğini hesaba katalım.

Şunu hatırlayalım ve kayda geçirelim: 1982'de, Devlet Planlama Teşkilatı, yani planlamanın beyni, anayasadan çıkarıldı ve 2010'da adı da silinerek kapatıldı. Bunu kayda geçirmeliyiz. Ve şunu görmeliyiz: Toplumun 21. yüzyılın dünyasını algılayabilmesi ve bu yepyeni yüzyıla yönelebilme kapasitesi son 40 yılda bir dava olarak ortaya konulamadı. Sonuçta siyaset topluluğunun geçmiş 40 yılda şekillenen özelliklerine terk edilmiş oldu.

"Bu kadar basit mi?" diyebilirsiniz. Elbette değil. Ama, son onar yılların bizi getirdiği nokta çarpıcıdır: 21. yüzyıla giremeyen, geleceği algılayamayan bir toplum! Bugün çarpıcı olan budur. Bunu da hesaba katalım.

20. yüzyıl bize bir şey öğretti: Planlama "Toplumda herkese kaynak var!" demektir. Özü budur. Bunun bilimsel yöntemi ve aynı zamanda pratiğidir. Ve Türkiye son kırk yılda, özellikle son yirmi yılda "Herkese kaynak yok!" süreçlerini yaşadı. Bu süreçlerin pratiği toplumu şekillendirdi. Bunlarla, "Herkese kaynak yok!"la geleceği algılayamayan toplum noktasına gelindi.

Biz, bilindiği gibi, on yıl önce, 2011'de, bilim çatısı altında bu gözlemlerden hareket ettik. Ve o çatı altında bulunmaya, bilimin gereklerini gözeterek özen gösterdik. Başka bir çatı aramadık. Doğrusunun bu olduğuna karar vererek devam ediyoruz. Bizi destekleyen,

yüreklendiren kişilerin, kurumların tümüne teşekkürümüzü bir daha dile getirmeliyim. Ankara Üniversitesi'nin Rektörlük makamından, Siyasal Bilgiler Fakültesi'nin Dekanlığından, Mülkiyeliler Birliği'nden, Türk Mimar ve Mühendis Odaları Birliği'nden ve Odaları'ndan destek, işbirliği ve yüreklendirme olmasa bugüne erişemezdik. Sizlere hesap verirken bunu vurgulamalıyım.

20. yüzyılın aklı bir şey daha öğretmişti: Planlama toplumu kucaklamalıdır; ama, bir sihirli değnek değildir. Hazır reçetesi yoktur. Çalışılırsa oluşur. Planlama için kimselere vekalet verilemez. "O bilir, o düşünür, onlar yapar" denilemez.

Bugüne gelirsek *21. Yüzyıl için Planlama* diyorsak, bu, ne bir tür modernizasyon arayışından ibarettir, ne de bir tür ütopyadır. *21. Yüzyıl için Planlama* bilimsel düşüncenin toplum çapında pratiğe dönüşmesiyle ortaya çıkacaktır. Ve bilelim ki, bu pratik sürekli bir mücadele isteyecek ve yaratacaktır.

2021'de, ikinci 10 yıla girerken programlarımızı bunları göz önünde tutarak sürdüreceğiz. Bunu yapabildikçe katkılar aldığımızı görebiliyoruz. Gitgide görüyoruz ki, planlama bakışı, anlayışı kolektifleşiyor. On yıllık çalışma bilançomuzun varlıklar hanesinde kayda geçeceklerin galiba en önemlisi budur.

2011'e göre şimdi daha berrak görünen, dikkatimizi çeken bir şey var: 21. yüzyılın dünyasını algılama kapasitesi zayıflayan toplumun içinde, adeta kendiliğinden parlayan noktalar görünüyor. 21. yüzyılın bir *"Bilim Yüzyılı"* olacağını fark eden, bunun dışında kalınamayacağını algılayan noktalar. Bu çelişkiye biraz sonra geleceğim.

21. yüzyılın karakteri bilim ile şekillenecekse, şunu belirtmek gerekiyor: 21. yüzyılda planlama bilimin ürünü olan ve toplum için geliştirilen akıl demek olacaktır. Bu "ikili" esasa oturacaktır.

Buradan hareketle, *21. Yüzyıl için Planlama* hem bir teklif, hem de bir iddiadır. Geçmiş on yılda biz teklifi ortaya koymaya çalıştık. Gelecek on yıl iddia aşamasıdır. İddia daha çok çalışmaya davettir. Çünkü, zaman daha hızlı akacaktır. Ya topluma kazançlar getirecek, ya da sonradan giderilmesi zor olacak kayıplarla akacaktır.

Bilimin kılavuzluğunda gelişecek planlama bir ciddi iddiadır ve toplumun kılavuzluğu içindir, dedik. Bunu genç kuşaklar yapacak. Bilimin sonsuz kapasitesini, aklını harekete geçirerek, toplumun büyük potansiyelini keşfetmek ve harekete geçirmek onların işi olacak. Bu "ikili görev" için bizlerin genç kuşakları en öne alma mecburiyetimiz var. Türkiye'nin genç kuşakları zamanı hızlandırmalılar. Çabuk büyümeliler ve olgunlaşmalılar. Toplum bilincini yaratmalılar ve geliştirmeliler. Toplumda "muhtaçlar", "kullar" değil, "yurttaşlar" olmakla ülkenin yeni yüzyılda yer alabileceğini, var olabileceğini, onun dilini konuşabileceğini hepimizin, ama hepimizin aklına kazımalılar.

Genç kuşaklara 21. yüzyıl için akıl veremeyiz. Çünkü bizi çok, ama çok aşmak zorundalar. Belki iki noktaya dikkatlerini çekebiliriz. Birincisi, planlamanın zemini. Planlamanın hurafelerle, eski ve yeni, herhangi bir ilgisi, akrabalığı yoktur. Hurafeler insan aklının yaratıcılığına yer vermeyen şeylerdir. Planlama öyle bir iklimde var olamaz. "Hurafeler"le diyorum. Çünkü, bunların eski çağlardan kök bulanları kadar, yaşadığımız zamana ait, yani, bugünün kapitalizmini beslemek, büyütmek, hâkim kılmak için yenileri de vardır, çoktur. Bu eski ile yeni hurafeler, bugün ülkemizde de görebiliyoruz ki, birbiriyle eşleşmektedir.

Genç kuşaklara işaret edeceğimiz ikinci nokta şu olacak: Bugünün fotoğrafından hareketle bir çelişkiyi çözmekle karşı karşıyalar: Toplumun "yön duygusunu kaybetmiş, geleceği algılayamayan hali" ile genç kuşakların, kendilerinin gitgide daha çok hissettikleri 'bilimsellik ihtiyacı' arasındaki çelişkiyi. Toplumun bu hali ile kendilerinin büyük ihtiyacı arasındaki bu çelişkiyi!

Genç kuşaklar 21. yüzyılın kapısını bu çelişkinin çözümü ile açacaklar. Bu çözümün pratiği "Herkese kaynak yok!" tan "Toplumda hepimize kaynak var!" a geçişin pratiğidir. Biz buna *Planlama* diyoruz.

On yıl sonra, 2031'de, burada ya da başka bir yerde *21. Yüzyıl için Planlama*'nın 20. Yıl toplantısını yapacak olan gençlerimiz bugüne göre çok ileri bir noktaya varmış olacaklar. 20. Yılda buluşacak olanlar bugünü hatırlayınca ne kadar önemli bir zamanı kazanmış ve topluma kazandırmış olduklarını görecekler. Sahip olacakları bilim aklının yaratıcılığını daha ileri gitmek için değerlendirecekler.

Sona gelirsek, "Geçen on yılda ne kadar yapabildik?" Bizler için, bugünün hesap verme sorusudur. Değerlendirme, ülkenin ve dünyanın bugününü ve geleceğini düşünen, gören, azimli Planlama Dostlarımıza aittir. Bunu merakla ve saygıyla bekliyoruz.

2021'den ileri bakarken, yarının sorusu, büyük soru genç kuşaklara yönelecek. Onlar "Toplumda hepimize kaynak var!"a doğru ilerlerken, bugün bizim uzağımızda kalmış olan ciddi işleri çözerek herkesin yaşama hakkına, herkesin çalışma hakkına, herkesin eğitim hakkına kavuşmuş ya da kavuşmakta olduğunu sağlamanın kıvancını yaşayacaklar. Bambaşka süreçlerin yaratıcısı olacaklar. İnsanın büyük, üretken gücünü harekete geçirmiş olacaklar. Toplumu uygarlıkla yüceltmeye yönelmiş olacaklar. Bu bir fantezi değildir. Genç kuşaklara yakışan budur ve bunları yapacaklar. Bu onların gelecek onar yıllık gündemleridir.